

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2020-803

28.10.2020

Gjensidige Forsikring ASA

Dyr

Tap av fjørfe – beregning av driftstap – underforsikring.

Sikrede kontaktet selskapet 3.6.19 hvor det ble meldt om høy dødelighet og nedgang i verpeprodukt ved innsett av verpehøner. Av dyrevelferdsmessige grunner ble flokken avlivet 11.6.19, og sikrede fremmet krav om dekning av driftstap under fjørfeforsikringen. Selskapet utbetalte oppgjør på bakgrunn av ettersendte tall fra sikredes regnskapsfører, hvor kravet bl.a. ble avkortet som følge av underforsikring. Sikrede var uenig i selskapets tapsberegning og anførte at han hadde krav på en høyere utbetaling. Nemnda kom til at selskapets erstatningsoppgjør var korrekt.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: ca. kr 283 595

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for tap av fjørfe og spørsmålet om selskapets erstatningsoppgjør er korrekt.

Sikrede har tegnet dekningen "fjørfe inkludert driftstap" med forsikringssum kr 1 700 000. Forsikringsbeviset sier følgende om hva som er forsikret:

Dekkes

Hva er forsikret? - Fjorfeproduksjon oppgitt i forsikringsbeviset basert på sum driftsinntekter siste regnskapsår

...

Hvilke skader/hendelser?

- Sykdom som rammer produksjonen og fører til

...

- driftstap

...

Vilkårene har følgende regulering av erstatningsberegningen ved tap av fjørfe:

Erstatningsberegning

Fjørfe

Ved tap av fjørfe og fjorfeprodukter erstattes skaden som driftstap.

Driftstap

Driftstapet settes til differansen mellom resultatet av driften som ville ha vært oppnådd i ansvarstiden uten skade og resultatet av driften etter skade.

Driftstapet beregnes på grunnlag av driftsoverskuddet fra de foregående innsettene i virksomheten. Dersom virksomhetene er nystartet, benyttes offentlige normtall som referansetall.

Resultat av driften uten skade

- Ved beregning av resultatet av driften som ville vært oppnådd i ansvarstiden uten skade, skal resultatet av driften i et relevant foregående tidsrom (sammenligningsperioden) som gjenspeiler virksomhetens drift legges til grunn.

- Driftsresultatet justeres dersom konjunkturer, salgsmuligheter, priser og produksjonsmetoder eller andre driftsforhold er annerledes i ansvarstiden enn i sammenligningsperioden.

...

Underforsikring

Forsikringssummen må være større eller lik sum driftsinntekter for den forsikrede produksjonen. Dersom forsikringssummen er lavere, erstattes en så stor del av driftstapet som tilsvarer forholdet mellom forsikringssum og sum driftsinntekter.

Forsikringssummen reguleres ved hovedforfall.

Det er sum driftsinntekter for siste kjente regnskapsår ved forsikringens hovedforfall før skaden som skal benyttes ved beregning av underforsikring. For nystartet produksjon benyttes budsjett.

Sikrede meldte 3.6.19 om høy dødelighet og nedgang i verpeproduksjon ved innsett av verpehøner. I ettersendt veterinærattest datert 11.6.19 med vedlegg heter det:

Ble kontaktet mandag 27.05.2019 på grunn av at det i løpet av helgen hadde dødd ca. 50 høner.

... Det ble funnet 15 døde høner under besøket. ... Obduksjonen avdekket ingen spesifikk sykdom, men hønene bar preg av å ha en infeksjon.

...

Etter besøket hos produsenten har dødeligheten ligget på ca. 5 høner til dagen. Erfaringsmessig så vil dødeligheten være svært høy ut innsettet og produksjonen (verpeprodusenten) synker raskt. Behandling er lite hensiktsmessig.

...

Av dyrevelferdsmessige hensyn ble flokken avlivet tirsdag 11.06.2019.

Selskapet mottok 1.9.19 skademelding fra sikrede vedlagt håndskrevne beregninger av tapet. Sikredes sammenstilling viste at det manglet ca. kr 430 000 fra foregående innsett, mens tapet medregnet videresalg til privatmarkedet var i underkant av kr 500 000.

Den 9.9.19 ba selskapet sikrede om å kontakte firma N. for en eksakt beregning av tapet.

Sikrede oversendte en tapsberegning fra N. den 3.11.19 hvor tapte inntekter på grunn av tidlig avlivning (tapte egginntekter) og fôrforbruk ble oppgitt å være kr 400 271 for innsettet.

Direktesalg var ikke medtatt.

Selskapet kontaktet sikrede på nytt den 6.11.19 hvor det ble presisert at:

Forsikringsavtalen omfatter driftstapet etter en skade. Tapet skal beregnes på grunnlag av virksomhetens oppnådde resultater i foregående innsett eller driftsår. Firma N. sine beregninger inneholder i de aller fleste tilfellene denne sammenlikningen. Beregningen i denne saken støtter seg til gjennomsnittstall fra N., og blir ikke korrekt.

Vi trenger det kontospesifiserte resultatregnskapet fra hovedboka for årene 2018 og 2016 som dokumentasjon for beregningen, og også for å kontrollere at du har rett forsikringssum. Der vil også privatsalget framkomme. ...

Sikrede oversendte deretter en bekreftelse fra regnskapsfører datert 17.9.19 som viste at de tidligere håndskrevne tapsoppstillinger som ble innsendt i forbindelse med skademeldingen var basert på tall fra regnskapsfører.

Selskapet etterspurte ytterligere dokumentasjon den 7.11.19:

Ut fra tallene fra regnskapsfører er gjennomsnittlig overskudd i de to innsettene før skadeinnsett kr 977 333. Overskuddet i skadeinnsett er kr 606 482. Ut fra dette skulle tapte overskudd i skadeinnsett sammenliknet med de to foregående innsettene bli kr 370 851.

Du har ikke sendt oss regnskapstall slik vi bad om, så vi oppfatter at du ønsker vi skal gå ut fra tallene fra regnskapsfører.

Vi trenger likevel å sjekke om du har riktig forsikringssum. Til det trenger vi sum driftsinntekter for fjørfe i året 2017. Sum driftsinntekter er summen av alle inntekter på egg, ev. tilskudd på husdyr, ev. tilskudd til små og mellomstore bruk, ev. ekstra tilskudd til dyr i økologisk drift, og avløsertilskuddet.

...

Vi utbetaler foreløpig kr 200 000 i a konto.

Sikrede besvarte henvendelsen og oversendte et oppsett basert på egne regnskapstall hvor overskuddet var beregnet ut fra de tre foregående innsett i perioden 2016 til 2018.

På bakgrunn av tallene fra regnskapsfører mottok sikrede et endelig oppgjørsbrev den 11.11.19. Av sammenstillingen fremkom det at erstatningsgrunnlaget var kr 370 851 (tapte driftsoverskudd) med fradrag for underforsikring kr 103 466 og egenandel kr 51 000, noe som ga sikrede kr 216 405 i erstatningsutbetaling. Avkortning som følge av underforsikring ble foretatt på bakgrunn av at sum driftsinntekter for 2017 var på kr 2 357 650, mens forsikringssummen var kr 1 700 000.

Sikrede uttrykte samme dag at han var uenig i erstatningsoppgjøret. Selskapet svarte bl.a. at:

Det er over 15 år siden forsikring for fjørfe ble tegnet på grunnlag av antall høns i innsettet. Den tegnes på grunnlag av sum driftsinntekter pr år i produksjonen. Hvert år – i god tid før hovedforfall – sender vi ut brev til kundene, forteller om hvor stor forsikringssum dere har, og spør om den skal endres for neste forsikringsår. Det står forklart hvilken sum vi spør etter.

Vilkårsendringer skjer i større eller mindre grad hvert år. Endringene står i den delen av forsikringsbeviset som heter "Nyheter og endringer". Den bør du lese, slik at du ser hvilke endringer som gjøres.

Det kan være en utfordring at innsett går over 14 mnd, og regnskapsåret er 12 mnd. Likevel vil du alltid være trygg hvis du oppgir sum driftsinntekter for siste kjente regnskapsår ved hovedforfall. I noen skadeoppgjør tar vi gjennomsnittet av to år for å utjevne denne forskjellen. I ditt tilfelle er omsetningen i 2016 en del høyere enn i 2017, og 2018 er omtrent på samme nivå som 2017. Det ville derfor ikke gått i din favør om vi hadde tatt gjennomsnittet av flere år.

...

Direktesalget er dekket av forsikringen. Vi regner med at direktesalget inngår i dine regnskapstall og er en del av de tallene du har mottatt fra regnskapsfører og oversendt oss. Tall som ev. ikke er ført i regnskapet kan vi ikke ta med i beregningen.

Sikrede klaget saken inn for selskapets kundeombud 29.11.19.

Kundeombudet vurderte saken på nytt, men opprettholdt avgjørelsen 18.12.19. Hva gjaldt forsikringssum ble det bemerket:

Ved gjennomgangen sjekket vi som nevnt ovenfor oppfølgingen av deg som kunde fra Gjensidige med tanke på forsikringssummer. Dette fordi du i klagen mente Gjensidige ikke hadde fulgt opp forsikringssummer. Forsikringssummer er fulgt opp med epost 26.06.2018 og 26.06.2017 hvor selskapet informerer om at tidspunkt for fornyelse nærmer seg, og spør om opplysningene om driftsinntekter i eposten er riktig, og oppfordrer til å kontrollere disse.

Den 28.08.2018 ble det sendt en epost til deg etter en telefonisk gjennomgang av forsikringene og i denne eposten ble du også oppfordret til å kontrollere driftsinntektene. Det er ikke mottatt noe svar. Gjensidige har derfor lagt til grunn at tallene knyttet til driftsinntektene stemmer, og forsikringen er priset ut fra det.

Saken ble brakt inn for Finansklagenemnda 25.2.20.

Sikrede krever dekning for hele tapet på innsettet, som ligger et sted mellom kr 450 000–500 000. Etter avkortning og fradrag for egenandel har sikrede bare fått utbetalt under halvparten. Sikrede anfører at tapsberegningen må ta utgangspunkt i taksten fra N., ikke regnskapstallene slik selskapet har lagt til grunn. Taksten fra N. viser videre kun det som er tapt på leveransen til denne matprodusenten uten hensyn til at sikrede har hatt et betydelig direktesalg på privatmarkedet som kommer i tillegg. Direktesalg må derfor også tas med i beregningen, spesielt med tanke på at sikrede er forsikret i forhold til omsetning (ikke produksjonsomfang).

Sikrede avviser også at det er grunnlag for å avkorte erstatningen som følge av underforsikring. De omsetningstall selskapet bruker er maskinelt behandlet og gis på vilkårlig grunnlag. Dersom forsikringssummen var for lav, var dette noe selskapet burde fulgt opp overfor sikrede, i alle fall med tanke på at de fleste like store eggprodusenter opererer med samme tall.

Selskapet avviser ytterligere ansvar og anfører at erstatningsoppgjøret er foretatt i henhold til de avtalte forsikringsvilkår. Det fremgår av vilkårene at tap av fjørfe skal erstattes som driftstap. Driftstapet skal settes til differansen mellom resultatet av driften som ville ha vært oppnådd i ansvarstiden uten skade, og resultatet av driften etter skade – og beregnes på grunnlag av driftsoverskuddet fra de foregående innsettene i virksomheten (opplysninger fra virksomhetens regnskap). Det blir derfor ikke riktig å beregne erstatningen ut fra gjennomsnittstall fra N.

Selskapet anfører at det er opp til forsikringstaker og definere riktig forsikringssum. Det er kunden selv som kjenner omsetningstallene for sin produksjon, og som må kontrollere/sørge for at forsikringssummen er korrekt. Fjørfeproduktet har i dette tilfellet vært forsikret på grunnlag av sum driftsinntekter i minst 15 år. Søkehistorikken viser at forsikringssummen var gjeldende fra 12.2.12, da den ble økt fra kr 1 300 000 og til kr 1 700 000. Det stemmer derfor ikke at forsikringssummen er regnet ut maskinelt. Sikrede har dessuten mottatt flere e-poster fra selskapet med oppfordring om å kontrollere forsikringssummer. Dette i tillegg til e-poster og meldinger som har blitt sendt ut automatisk før hovedforfall.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er som selskapets erstatningsberegning er korrekt.

Sikrede anfører at grunnlaget for selskapets tapsberegning ikke er riktig, og at det er taksten fra N. som må legges til grunn for oppgjøret.

Det følger av forsikringsbeviset at tap av fjørfe erstattes som driftstap:

Erstatningsberegning

Fjørfe

Ved tap av fjørfe og fjørfeprodukter erstattes skaden som driftstap.

Driftstapet skal settes til differansen mellom resultatet av driften som ville ha vært oppnådd i ansvarstiden uten skade, og resultatet av driften etter skade. Videre følger det av vilkårene at driftstapet skal beregnes på grunnlag av opplysninger fra virksomhetens regnskap:

Driftstapet beregnes på grunnlag av driftsoverskuddet fra de foregående innsettene i virksomheten. Dersom virksomhetene er nystartet, benyttes offentlige normtall som referansetall.

Resultat av driften uten skade

- Ved beregning av resultatet av driften som ville vært oppnådd i ansvarstiden uten skade, skal resultatet av driften i et relevant foregående tidsrom (sammenligningsperioden) som gjenspeiler virksomhetens drift legges til grunn.

- Driftsresultatet justeres dersom konjunkturer, salgsmuligheter, priser og produksjonsmetoder eller andre driftsforhold er annerledes i ansvarstiden enn i sammenligningsperioden.

Ifølge opplysningene i saken er erstatningen beregnet på grunnlag av tall fra sikredes regnskapsfører. Tapet i forhold til gjennomsnitt av de to foregående innsettene er beregnet til kr 370 851, inkludert videresalg til det private – og baserer seg på de faktiske produksjonstallene i besetningen. N. sin tapsoppstilling er derimot beregnet ut fra gjennomsnittstall, og kan ikke legges til grunn for å beregne driftstapet hos sikrede. Ut fra dette er selskapets erstatningsberegning korrekt.

Sikrede anfører at selskapet i erstatningsoppgjøret ikke har tatt hensyn til direktesalg. Nemnda forstår selskapet slik at direktesalg inngikk i sikredes tidligere regnskapstall, og dermed er inkludert som en del av beregningen av erstatningsoppgjøret. I så fall er dette tatt med. Nemnda kan ikke se at sikrede har fremlagt dokumentasjon på at dette ikke er tilfelle.

Sikrede avviser videre at selskapet kan avkorte pga. underforsikring. Om dette sier vilkårene:

Underforsikring

Forsikringssummen må være større eller lik sum driftsinntekter for den forsikrede produksjonen. Dersom forsikringssummen er lavere, erstattes en så stor del av driftstapet som tilsvarer forholdet mellom forsikringssum og sum driftsinntekter.

Forsikringssummen reguleres ved hovedforfall.

Det er sum driftsinntekter for siste kjente regnskapsår ved forsikringens hovedforfall før skaden som skal benyttes ved beregning av underforsikring. For nystartet produksjon benyttes budsjett.

Det er derfor helt klart at selskapet kan avkorte for underforsikring hvor forsikringssummen er lavere enn sum driftsinntekter for den forsikrede produksjonen fra sist kjente regnskapsår, slik tilfellet er her.

Sikrede anfører at den lave forsikringssummen må være selskapets ansvar. Utgangspunktet er at forsikringssummen bestemmes av forsikringstaker på bakgrunn av hans dekningsbehov. For å unngå underforsikring, må forsikringssummen settes lik driftsinntektene, og det er sikrede som har denne kunnskapen. Forsikringssummen er individuell og fremgår derfor alltid av forsikringsbeviset.

Selskapet har forklart at det hvert år har sendt ut en forespørsel om forsikringssummene i avtalen er riktige. Av disse meldingene fremgår det bl.a. hvilke forsikringssummer det gjelder, hvordan sikrede skal undersøke og finne riktige tall samt hvordan sikrede skal registrere dette. Det gis også informasjon om at konsekvensen ved for lav forsikringssum kan være redusert erstatning. Sikrede har derfor fortløpende fått informasjon om betydningen av korrekt forsikringssum.

Selskapet sendte også en e-post til sikrede 28.8.18 etter en gjennomgang av hans forsikringer hvor sikrede skal ha blitt oppfordret til å kontrollere driftsinntektene, uten at dette ble besvart. Selskapet har derfor lagt til grunn at tallene knyttet til driftsinntektene stemmer, og forsikringen er priset ut fra det.

Nemnda kan derfor ikke se at selskapet har noe ansvar for at sikrede ikke har oppjustert forsikringssummen for å tilsvare siste års driftsinntekter.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).